

Sygn. akt II CSKP 925/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Kowalski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z wniosku D. G., J. R. i M. R.

z udziałem T. A., K. B., A. G., A. G.1, A. K., A. P., A. P.1, J. P., P. R., K. S., B. W.,
M. Z., G. Z., Z. Z.

o zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

14 września 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,

skargi kasacyjnej wnioskodawców D. G., J. R. i M. R. oraz uczestników T. A., M. Z.
i P. R.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie
z 5 listopada 2019 r., sygn. akt VI Ca 538/19,

odrzuca skargę kasacyjną.

(a.z.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 5 listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie na skutek apelacji wnioskodawców i uczestników postępowania: T. A., M. Z., D. G., J. G., P. R., J. R., M. R., K. B., A. G., A. G.1, A. K., A. P., A. P.1, J.P., G. Z. i Z. Z. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Częstochowie z 24 lipca 2018 r.: w pkt III. w ten sposób, że przyznał na współwłasność: T. A., M. Z., D. G., P. R. lokale: LU

12, LM 4, LM3a, LM1a, LM1, LM2, LM6, LM9 (pkt 1.); w pkt IV. w ten sposób, że przyznał na współwłasność: A. G. i A.G.1. lokale: LU8, LM4a, LU 11 (pkt 2.); w pkt V. w ten sposób, że przyznał na współwłasność J. P. i A. P. oraz A. K. i A. P. lokal LU7 (pkt 3.); w pkt IX. w ten sposób, że przyznał na wyłączną własność K.B. lokal LM2a (pkt 4.); w pkt X. w ten sposób, że tytułem dopłaty zasądził od B. W. na rzecz A. G. 34 589 zł, K. B. 7320 zł (pkt 5.); w pkt XI. w ten sposób, że tytułem dopłaty zasądził od K. S. na rzecz G. i Z. małżonków Z. solidarnie 59 784 zł (pkt 6.); w pkt XII. w ten sposób, że tytułem dopłaty zasądził od B. W. na rzecz A.G.1. 103 767 zł (pkt 7.); w pkt XIII. w ten sposób, że tytułem dopłaty zasądził od B. W. na rzecz J. i A. P. solidarnie 1295 zł, A. K. i A. P. solidarnie 1295 zł (pkt 8.); w pkt XIV. w ten sposób, że tytułem dopłaty zasądził od B. W. na rzecz Z. i G. małżonków Z. solidarnie 47 100 zł (pkt 9.); w pkt XV. w ten sposób, że tytułem dopłaty zasądził na rzecz Z. i G. małżonków Z. od P. R. 3710 zł, T. A. 1855 zł, M. Z. 1855 zł i D. G. 7420 zł (pkt 10.); w pkt XVI. i XVII. w ten sposób, że oddalił wniosek o rozliczenie pożytków (pkt 11.); oddalił apelację uczestnika K.B. (pkt 12.); w pozostałej części oddalił apelację A. G., A.G.1., A.P., A.K., A. P., J. P., G. Z., Z. Z., M. Z., T. A., J. G., D. G., P. R., J. R., M. R. (pkt 13.).

W skardze kasacyjnej od powyższego postanowienia wnioskodawcy (ich następcy prawni) M. Z., T. A., D. G. i P. R. wskazali, że zaskarżają powyższe postanowienie w części, „to jest w punkcie 13 dotyczącym oddalenia apelacji wnioskodawców, zmarłej J.G., J. i M. R. w pozostałej części”.

Wnieśli o „uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w części, to jest w punktach 5-10 i w punkcie 13 oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał zaskarżone skargą kasacyjną postanowienie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z wymogami art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać m.in. oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części. Natomiast w świetle art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. skarga powinna zawierać wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę

orzeczenia z oznaczeniem zakresu żadanego uchylenia i zmiany. Elementy te mają dla skargi charakter konstrukcyjny, a ich brak nie podlega usunięciu. Wniosek taki wynika z porównania treści art. 398⁶ § 2 k.p.c. *in medio* oraz art. 398⁶ § 1 k.p.c. Tylko drugi z tych przepisów dopuszcza sanowanie określonych braków skargi kasacyjnej; nie dotyczy to jednak braków odnoszących się do wymienionych na wstępie elementów konstrukcyjnych skargi.

Bezwzględnie wymagane jest, by zakres zaskarżenia i wniosek o uchylenie lub o uchylenie i zmianę orzeczenia były ze sobą ściśle skorelowane; brak takiej korelacji skutkuje odrzuceniem skargi kasacyjnej. Skarga ta wnoszona jest bowiem od orzeczenia cechującego się walorem prawomocności, wobec czego, niezależnie od ogólnych zasad skargowości i dyspozycyjności, skarżący powinien w sposób w pełni precyzyjny określić granice możliwej ingerencji Sądu Najwyższego w orzeczenie, od którego wywodzona jest skarga. Brak zsynchronizowania zakresu zaskarżenia i wniosku skargi powoduje, że niemożliwe staje się ustalenie granic kognicji sądu rozpoznającego skargę kasacyjną; pismo takie nie spełnia konstrukcyjnych wymagań stawianych skardze kasacyjnej, a w konsekwencji podlegać musi odrzuceniu (zob. postanowienie SN z 9 marca 2022 r. II CSKP 439/22, i przytoczone w nim orzecznictwo).

W skardze kasacyjnej wnioskodawców wniosek skargi nie został skorelowany z podanym zakresem zaskarżenia. Wnioskodawcy z jednej strony zaskarżyli postanowienie w części („w punkcie 13 dotyczącym oddalenia apelacji wnioskodawców, zmarłej J. G., J. i M. R. w pozostałej części”) z drugiej natomiast wniesli o „uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w części, to jest w punktach 5-10 i w punkcie 13 oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał zaskarżone skargą kasacyjną postanowienie”. Powyższe czyni wniosek skargi kasacyjnej nieodpowiadającym podanemu zakresowi zaskarżenia.

Wnioskodawcy w istocie wnoszą o uchylenie całości zaskarżonego postanowienia w punkcie 13., który dotyczy nie tylko wskazanego w zakresie zaskarżenia oddalenia apelacji M. Z., T. A., J. G., D. G., P. R., J. R., M. R., ale również oddalenia apelacji A. G., A.G.1., A.P., A.K. A.P., J.P., G.Z. i Z.Z. Niejasnym

jest dlaczego postanowienie Sądu Okręgowego nie zostało zaskarżone w punktach 5.-10., skoro następnie wnioskodawcy wnoszą o jego uchylenie w tych punktach. Niejasne jest również, w jakim zakresie (w całości czy w części) wnioskodawcy wnoszą o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał zaskarżone skargą kasacyjną postanowienie. W tej sytuacji nie ma podstaw do przyjęcia, że wnioski skargi kasacyjnej zostały sformułowane w sposób spełniający wymagania konstrukcyjne skargi określone w art. 398⁴ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy nie ma możliwości dokonania wykładni skargi, która pozwalałaby na ustalenie rzeczywistych intencji skarżących. W orzecznictwie trafnie podkreśla się bowiem, że prawidłowo skonstruowana skarga kasacyjna powinna obejmować całkowicie jasne, jednoznaczne i zrozumiałe określenie elementów wskazanych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. (zob. postanowienia SN: z 16 października 1997 r., II CKN 404/97; z 11 stycznia 2011 r., V CSK 272/10; z 3 czerwca 2016 r., IV CSK 796/15; z 26 września 2022 r., I CSK 1563/22). Powinna być sporządzona tak, by nie stwarzała żadnych wątpliwości interpretacyjnych (zob. np. postanowienia SN z 16 października 1997 r., II CKN 404/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 59, i z 3 czerwca 2016 r., IV CSK 796/15). Podkreśla się przy tym, że ze względu na wysoki poziom sformalizowania skargi kasacyjnej oraz ustawowy wymóg sporządzenia jej przez zawodowego pełnomocnika procesowego, konsekwencje niezachowania wymagań konstrukcyjnych skargi są surowe – prowadzą bowiem do odrzucenia tego nadzwyczajnego środka prawnego *a limine*, bez wzywania do ich usunięcia lub poprawienia.

Ponadto wątpliwości budzi wskazany w sprawie zakres zaskarżenia („w części, to jest w punkcie 13 dotyczącym oddalenia apelacji wnioskodawców, zmarłej J.G., J. i M. R. w pozostałej części”).

Niewątpliwie wnioskodawcy we wniesionej apelacji domagali się zmiany zaskarżonego postanowienia, które zaskarżyli w punktach od X. do XV. przez zasądzenie na swoją rzecz „stosownych dopłat” oraz jego zmiany w punktach od XVIII. do XXII. przez zasądzenie od uczestników B.W., K.S., K.B., A. K., A. P., Z.Z. i G.Z. na rzecz wnioskodawców „stosownych kwot” z tytułu wynagrodzenia za korzystanie przez tych uczestników z nieruchomości wspólnej w sposób

wykluczający współposiadanie wnioskodawców. Roszczeń tych niewątpliwie dotyczy również skarga kasacyjna.

W apelacji wnioskodawcy domagali się jednak także zmiany zaskarżonego postanowienia w pkt III. przez przyznanie im na współwłasność własności lokalu LU 11. Lokal ten zaskarżonym postanowieniem przyznany został na współwłasność uczestnikom A. G. i A. G.1. Wnioskodawcy wnosili również o przyznanie uczestnikowi K. B. w miejsce lokalu LM4 lokalu LM3a. Tymczasem zaskarżonym postanowieniem uczestnikowi temu przyznany został inny lokal – LM2a. Wnioskodawcy we wniesionej apelacji domagali się również zmiany zaskarżonego postanowienia w punktach od XVI. do XVII. „poprzez rozliczenie pożytków cywilnych z nieruchomości wspólnej, za okres nieprzedawniony”. I ten wniosek nie został uwzględniony, skoro w punkcie 11. zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy zmienił pkt XVI. i XVII. postanowienia Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że oddalił wniosek o rozliczenie pożytków.

Skoro w zakresie zaskarżenia wnioskodawcy podali, że zaskarżyli postanowienie w punkcie 13. oddalającym ich apelację, uznać zatem należy, że dotyczy to oddalenia apelacji nie tylko w części odnoszącej się do dopłat i wynagrodzenia za bezumowne korzystanie, ale również pożytków cywilnych oraz częściowo sposobu przyznania poszczególnych lokali. Wskazywana przez wnioskodawców w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia odnosi się natomiast wyłącznie do wysokości dopłat i wynagrodzenia za korzystanie przez uczestników z nieruchomości wspólnej w sposób wykluczający ich współposiadanie.

Powyższe oznacza, że – pomijając nawet sprzeczność zakresu zaskarżenia z wnioskiem skargi kasacyjnej – sposób, w jaki został on określony, może budzić wątpliwości, co do tego których rozstrzygnięć on dotyczy. Tymczasem w skardze kasacyjnej zakres zaskarżenia powinien być określony w sposób precyzyjny i nie może budzić wątpliwości.

Jest to tym bardziej istotne, że w sprawie o zniesienie współwłasności o roszczeniach przewidzianych w art. 618 § 1 k.p.c., a takim są objęte skargą roszczenia związane z posiadaniem rzeczy, sąd orzeka zawsze na wniosek osób uprawnionych i sąd w postępowaniu tym jest związany wysokością roszczenia

zgłoszonego na podstawie tego przepisu. Tymczasem z zakresu zaskarżenia skargi kasacyjnej nie wynika zakres (co do jakich roszczeń ze wskazaniem wysokości kwot), w jakim kwestionowane jest oddalenie apelacji. Sąd Najwyższy nie może natomiast ustalać zakresu i treści wymagań konstrukcyjnych skargi w drodze jakichkolwiek zabiegów interpretacyjnych (zob. m.in. postanowienia SN z 11 stycznia 2011 r., V CSK 272/10, i z 3 sierpnia 2023 r., I CSK 5207/22).

Wniesiona przez pozwanego skarga kasacyjna powinna być odrzucona przez Sąd Apelacyjny na podstawie art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Wobec nieodrżucenia jej przez ten Sąd, podlegała odrzuceniu przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

(a.z.)

(r.g.)